Trieq jew Triq?

Ta' A. Cremona

Falzon li mexa kelma b'kelma fuq il-*Lexicon* ta' Vassalli f'din il-kelma ġietu daqsxejn ta' reqqa biex iwarrab l-użu komuni tal-kitba tagħha u għalhekk ma ċaħadx l-ortografija tradizzjonali ta' *trieq*, għalkemm fl-istess ħin jiktibha etimoloġikament *triq*. Ħlief fil-Vassalli u fil-Fanzon u fil-grammatika ta' Panzavecchia, li mexa fuq l-etimoloġija Għarbija f'bosta kliem, din il-kelma ma ssibhiex miktuba *triq*. Hekk narawha miktuba *trieq* u mhux *triq* fix-xogħlijiet ta' kittieba bħalma huma: Francis Vella, Mamo, Azzopardi (dizzjunarji), Caruana, u Preca, kif ukoll Napuljun Tagliaferro fis-''Sebħ'' u f'kitba oħra. B'hekk ma rridx immieri l-etimoloġija tal-kelma. L-aħjar kittieba ta' proża li kitbu fis-seklu ta' qabel, imxew dejjem fuq id-drawwa bla ma qagħdu jfittxu r-reqqa ta' l-etimoloġija tal-kelma, bħalma dlonk issib li għamlu f'għadd mhux ħażin ta' kliem li fil-Malti għal xi raġuni fonetika bidlu l-bini morfoloġiku tal-kelma.

Tassew li fit-Tagħrif tal-Kitba Maltija dil-kelma tidher miktuba skond l-etimoloġija tagħha, iżda l-aħjar kittieba, għalkemm imxew, tista' tgħid, mal-*biċċa l-kbira* tar-reguli, biex ma ngħidx mar-reguli kollha, tat-Tagħrif, f'din, bħal f'xi kliem ieħor li fih ma qablux mat-Tagħrif, dehrilhom li għandhom jimxu skond l-użu tradizzjonali. Jien kont l-ewwel wieħed li mejjilt rasi, biex ma ngħaddix ta' intransiġenti u ma ngħarraqx issuq tal-Malti li dik il-ħabta kellu bżonn min *imexxih* bil-għaqal biex ma jnaffarx lil min kien qed jitħajjar jixxierek magħna fl-appostolat tal-Malti, fil-waqt ukoll li kienet qiegħda tinfetaħ it-trieq għall-Malti bħala lsien uffiċjali fl-amministrazzjoni tal-Gvern.

Ta' din il-pulitka għandna l-isbaħ mera fil-kitba letterarja ta' l-aħjar kittieba fostna meta diġà bdew joħorġu l-antoloġiji għat-tagħlim tal-Malti fl-Iskejjel Sekondarji fejn l-ortografija tal-kelma *trieq* għaddiet ma' dawk l-oħra li iktarx jimxu ma' l-użu milli ma' l-etimoloġija, u ta' dan l-isbaħ eżempju nsibuh fil-''*Ward tal-Qari Malti*''—l-Ewwel Ktieb—fejn il-kelma hija dejjem miktuba *trieq* u mhux *triq*.

Kienet iktarx il-pedanterija u intransiġenza ta' xi membru tal-Għaqda (illum Alla jaħfirlu!) li kien dejjem qiegħed b'seba'

għajnejn biex jara li kulħadd jimxi mar-reguli tat-TAGĦRIF, li ħajret lil xi wħud li jiksru d-drawwa tal-kitba *trieq*. Naħseb, madankollu, li kien ikun iżjed ta' fejda għal-letteratura Maltija, kif ukoll għall-ġieh ta' xi espressjonijiet Maltin storiċi u tradizzjonali, li kieku wieħed ħarab ċertu puriżmu u mexa mad-diċitura mexxejja b'interpretazzjoni iżjed storika, milli wieħed intilef fil-kitba tal-kelma *triq* flok *trieq*, u f'irqaqat bħal dawn. "di lana caprina" kif igħid it-Taljan.

L-egħdewwa tal-Malti huma ħafna u, f'dawn id-dwal ta' qamar, ma jaqbilx li bejn kittieb u ieħor, wieħed jissielet fuq ħaġa hekk diskutibbli u metikuluża, li f'ilsna oħra, aktarx kienu jaqtgħuha b'iżjed dehen u sens prattiku.